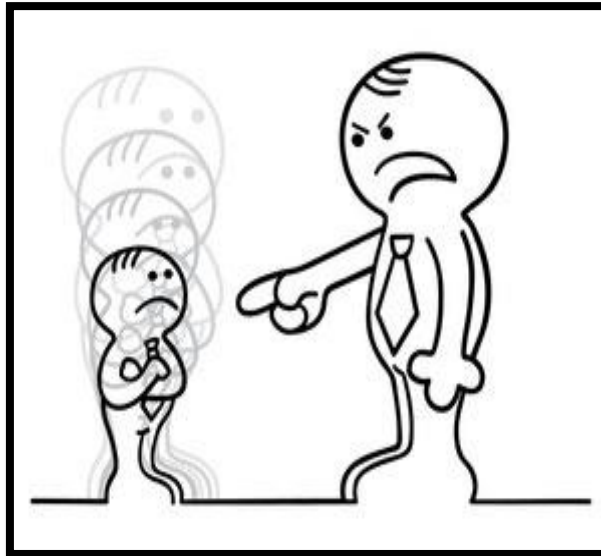
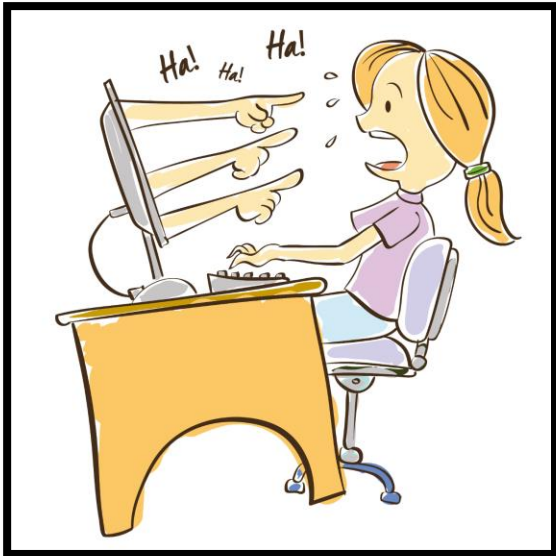

Psihološki aspekti nasilja

Osnovno o nasilju

- obrazac ponašanja jedne osobe prema drugoj, kojim se nanosi neki oblik boli, s ciljem preuzimanja kontrole i uspostavljanja moći nad tom osobom

Vrste nasilja:

- fizičko – guranje, udaranje, šamar...
- psihičko (emocionalno) – ponižavanje, ogovaranje, prijetnje...
- seksualno – neprimjereni dodiri, bilo koji oblik direktnog ili indirektnog spolnog odnosa bez pristanka druge osobe...
- finansijsko (materijalno) – novčana prijevara, krađa...
- moderno ropstvo – trgovina ljudima, ropstvo zbog dugovanja...
- na radnom mjestu (*mobbing*) – vrijeđanje, omalovažavanje...
- na Internetu (*cyberbullying*) – laži, zle riječi...

Zlostavljači

- Pojavljuju se u svim aspektima života, u svim društvenim slojevima s vrlo različitim oblicima ponašanja. Mogu biti voljeni i voljeti, sposobni su činiti i dobra djela kao i loša.

Karakteristike zlostavljača:

- slabije razvijene sposobnosti rješavanja problema
- nisko samopoštovanje
- poteškoće u komunikaciji
- emocionalna ovisnost
- potreba za preuzimanjem kontrole
- niski prag tolerancije na frustraciju
- nedostatak empatije
- zavodljive laži

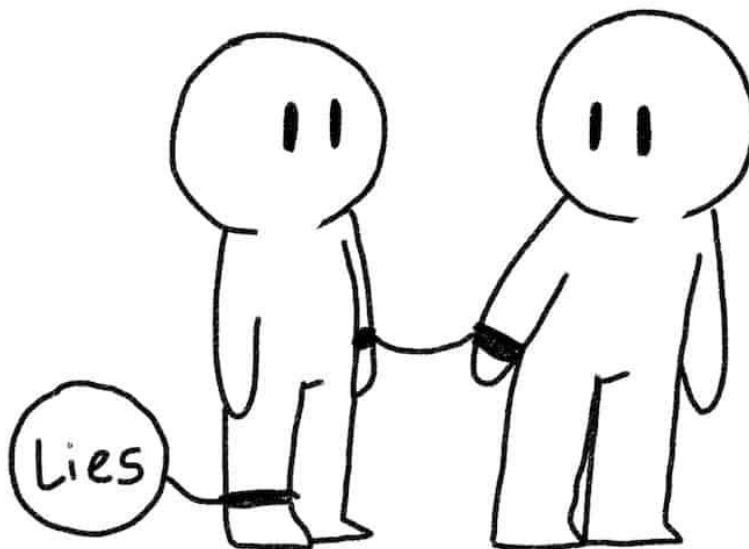

Zbog čega žrtve ostaju uz zlostavljače?

- Privrženost i ljubav prema nekome se razvijaju od samog početka odnosa i veze, dok osobom još uvijek prevladava osjećaj zaljubljenosti, što dovodi do toga da ignorira potencijalne znakove zlostavljača. Zlostavljač svoje pravo lice pokazuje tek kad je siguran da mu je druga osoba potpuno privržena.

Razlozi ostajanja:

- poricanje
- krug zlostavljanja
- nisko samopoštovanje
- uloga spasitelja
- pozitivni aspekti
- isprekidan odnos

Nasilje nad ženama

- Nasilje nad ženama je prisutno u svim društvima, a razlike možemo naći u dominantnim oblicima nasilja, odnosu prema nasilju, kao i mehanizmima zaštite žena žrtava nasilja.
- Problemi s kojima se i danas suočavamo i dalje su vezani uz nizak broj prijava nasilja nad ženama. Na 1 prijavljeno silovanje dolazi čak 15-20 neprijavljenih slučajeva, dok kod obiteljskog nasilja na 1 prijavljeno dolazi 10 neprijavljenih slučajeva.

Razlozi neprijavlivanja:

- strah od počinitelja
- dugi sudski procesi
- niske kazne za počinitelje
- nepovjerenje u nadležne institucije
- strah da im nitko neće vjerovati
- strah da će ih se okriviti za preživljeno iskustvo
- osjećaj krivnje i odgovornosti
- počinitelj je često poznata ili bliska osoba žrtve

Statistika

Obiteljsko nasilje

- od 2003.godine je prijavljeno između 11 500 i 17 500 počinitelja, a broj žrtava se kreće između 14 500 i 22 200 od čega su žene žrtve u 64% do 71% slučajeva, ovisno o godini
- svake je godine prijavljeno između 1400 i gotovo 2000 kaznenih djela, pri čemu je oštećeno između 1500 i 2100 osoba, od čega su žene žrtve u 75% do 80% slučajeva
- po broju žena koje su ubijene svake godine, iz podataka policije vidimo da se radi o zabrinjavajućem broju od 22 do 45 žena godišnje. Njihovi sadašnji partneri/supruzi bili su počinitelji u 20% do čak 65% slučajeva

Seksualno nasilje

- prijavljeno je od 461 do 761 slučaja
- Od 2000. do 2010.godine ukupno je prijavljeno je 6625 kaznenih djela seksualnog nasilj, od čega su najčešće bludne radnje 34%, silovanje 15%, zadovoljavanje pohote pred djetetom ili malodobnom osobom 14%, spolni odnos s djetetom 10%. Ostala kaznena djela zastupljena su s manje od 10%
- u istom periodu prijavljeno je 958 izvršenih i 270 djela u pokušaju silovanja. Prosječno se godišnje prijavi između 90 i 150 takvih kaznenih djela
- u oba oblika zlostavljanja u 90% slučajeva žrtve su žene
- kada govorimo o žrtvama silovanja, najčešće se radi o mlađim osobama od 19 do 30 godina (43%) te malodobnim osobama, dok kada govorimo o obiteljskom nasilju žrtve su odrasle žene

Zbog čega postajemo nasilni?

- učenje prema modelu (svjesno ili nesvjesno *opažanje* nasilja u ranoj dobi, kada dijete još uvijek ne može samostalno razlikovati dobro od lošeg)
- mediji (zabrinjavajuća je sve učestalija pojava filmova i serija u kojima su glavni likovi predstavljeni kao junaci ili šarmeri, a upravo su oni ti koji primjenjuju nasilje. Videoigre pretvaraju igrača u glavnog lika koji u virtualnoj stvarnosti dobiva u ruke najrazličitija oružja.)
- društvene uloge (tijekom izvođenja *Stanfordskog zatvorskog pokusa*, studenti koji su bili “stražari” su se ponašali agresivno, nasilno i nemilosrdno prema studentima koji su bili “zatvorenici”)

Psihoneuroimunologija nasilja u obitelji

- moderna istraživanja su pokazala da naša okolina u kojoj smo odrasli i to jesmo li pretrpjeli seksualno ili fizičko nasilje kao djeca uvelike mogu utjecati na naše zdravlje kasnije u životu
- *Dijete ne nauči stilove roditeljskog ponašanja svog oca i majke oponašanjem – ili ih tako samo djelomice nauči. Najveći utjecaj na budući stil roditeljskog ponašanja razvoj je djetetovih emocionalnih živčanih krugova i živčanih krugova privrženosti u kontekstu djetetova odnosa s roditeljima. Isto vrijedi i za razvoj djetetova sustava stresne reakcije.*
- fizičko kažnjavanje u djetinjstvu može (u pojedinim slučajevima) biti jedan od glavnih uzroka pojave kroničnih bolesti kao što su rak, sklerodermija, multipla skleroza...

Što možemo učiniti?

- pomoći djeci da bolje razumiju nasilje/zlostavljanje
- podučiti djecu poštenju i dobroti
- podučiti djecu kako da se zauzmu za sebe
- biti emocionalno dostupni za sve njihove probleme
- poticati djecu da rade ono što vole
- u odgoju izbaciti pravilo *Batina je iz raja izašla* i zamjenit ga s *Ključ je u dobroj komunikaciji* (kroz model *Što nije u redu? Zašto nije u redu? Kako poraditi na problemu?* i uporabom tzv. *ja-govora*)
- razmotriti strategije kojima će se dijete osjećati sigurno

Literatura

Psihologija zlostavljanja (Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije)

<https://www.zzjzdnz.hr/hr/zdravlje/mentalno-zdravlje/1400>

Statistika – Rasprostranjenost nasilja nad ženama

<http://www.sigurnomjesto.hr/rad-na-prevenciji-i-suzbijanju-nasilja/statistika/>

How to prevent bullying

<https://www.stopbullying.gov/prevention/how-to-prevent-bullying>

Gabor Mate, Kada tijelo kaže ne: Cijena skrivenog stresa, Mozaik knjiga, Zagreb, 2020.

Igor Lukić, Marina Katinić, Marko Zec – Etika 1 Novi putevi, udžbenik etike u prvom razredu srednjih škola, Školska knjiga, Zagreb, 2019.

